

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דברי בן בשט ז"ל

מה שמועה שמעו הגרים

הרב יוסף אטון

ספר שמות פרק יח וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו כי הוציא ידוד את ישראל ממצרים: [...] (ה) ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה אל המדבר אשר הוא חנה שם הר האלהים:

רש"י - מה שמועה שמעו ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

שפתי חכמים דקשה לרש"י למה לא כתיב וירא יתרו כמו וירא בלק (במדבר כב, ב) או וידע יתרו, ומתרץ לפי ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק שהן דברים שהיו לפי שעה ולא שייך למכתב וירא או וידע שהרי כשבא לישראל לא ראה שנקרע הים או מלחמת עמלק, והשתא אתי שפיר דלא פירש ששמע ירדת המן ובאר ותורה דא"כ הוה ליה למימר וירא שהרי ירדת המן ובאר ותורה היה להם כמה שנים ואז הוי שייך למכתב בו וירא אבל כיון ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק לא יכול לכתוב וירא או וידע וק"ל.

ספר יהושע פרק ב (ט) ותאמר אל האנשים ידעת כי נתן ידוד לכם את הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נמגו כל ישיבי הארץ מפניכם: (י) **כי שמענו** את אשר הוביש ידוד את מי ים סוף מפניכם בצאתכם ממצרים ואשר עשיתם לשני מלכי האמרי אשר בעבר הירדן לסיחן ולעוג אשר החרמתם אותם: (יא) ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם **כי ידוד אלהים הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת:**

ילקוט שמעוני שמות - פרק יח - רמז רסט

יתרו אמר עתה ידעתי כי גדול ה' לפי שלא הניח עבודה זרה שלא עבדה לכך נאמר כי גדול ה'. יתרו נתן ממש בעבודה זרה שנאמר כי גדול ה' מכל האלהים. **נעמן** הודה במקצת שנאמר כי אין אלהים בכל הארץ כי אם בישראל. **רחב** שיירה בחללו של עולם אמרה כי ה' אלהים הוא אלהים בשמים אמר לה הקב"ה לרחב את אמרת על הארץ מתחת נוחא אלא בשמים ממעל את אמרת מה דלא חזו עיניך חייך שבנך רואה מה שלא ראו הנביאים שנאמר נפתחו השמים ואראה מראות אלהים וגו' **אבל משה** אמר כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד אפילו בחללו של עולם.

דברים (ד,לט) וידעת היום והשבת אל לבבך כי ידוד הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד:

ספר רות פרק א (ו) ותקם היא וכלתיה ותשב משדי מואב **כי שמעה** בשדה מואב כי פקד ידוד את עמו לתת להם לחם **פרק ב** (ח) ויאמר בעז אל רות **הלוא שמעת בתי** אל תלכי ללקט בשדה אחר וגם לא תעבורי מזה וכה תדבקין עם נערתי:

ספר עובדיה פרק א

(א) חזון עבדיה כה אמר אדני ידוד לאדום **שמועה שמענו מאת ידוד** וציר בגוים שלח קומו ונקומה עליה למלחמה: (ב) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד:

רש"י (א) חזון עובדיה - מאי שנא עובדיה לאדום ולא ניבא נבואה אחרת אמרו חכמי' עובדיה גר אדומי היה אמר הקב"ה מהם ובהם אביא עליהם יבא עובדיה שדר בין שני רשעים אחאב ואיזבל ולא למד ממעשיהם ויפרע מעשו הרשע שדר בין שני צדיקים יצחק ורבק' ולא למד ממעשיה':

רד"ק [...] או פ' הפסוק כמו הפוך אמר עובדיה שמועה שמענו אני והנביאים האחרים כי כה אמר ה' אלהים לאדום וציר בגוים שולח כמו שפירשנו וכן אמר ירמיה הנביא בנבואתו שמועה שמעתי מאת ה':

ירמיה פרק מט (יד) שמועה שמעתי מאת ידוד וציר בגוים שלוח התקבצו ובאו עליה וקומו למלחמה

מגילה דף יד/ב איתיביה רב עינא סבא לרב נחמן שמונה נביאים והם כהנים יצאו מרחב הזונה ואלו הן נריה ברוך ושריה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושולם.

ספר שמות פרק יט (ט) ויאמר ידוד אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן **בעבור ישמע העם בדברי עמך** וגם בך יאמינו לעולם ויגד משה את דברי העם אל ידוד:

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דברי בן בשט ז"ל

כלי יקר ומ"ש הנה אנכי בא אליך בעב הענן. **לפי שלעולם אין האדם יכול להשתמש בב' חושים בשוב כאחד לראות ולשמע כאחד**, ע"כ אמר הקב"ה אם אראה להם בגלוי יתנו לבם ודעתם על הראיה לראות מלכם ולא יתנו לבם על השמיעה לפיכך אבא בעב הענן עד שלא יכלו לראות כדי לחזק חוש השמע זה שאמר בעבור ישמע העם:

ספר במדבר פרק כד (ג) וישא משלו ויאמר נאם בלעם בנו בער ונאם הגבר **שתם העין**:
(ד) **נאם שמע אמרי אל** אשר מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים:

כלי יקר כי כל סומא נקרא בלשון רז"ל סגי נהור לפי שהראיה הלבבית וסתם ראית עינים מכחישין זה את זה ובהתחזק אחד מהם יחלש השני, ע"כ הראיה השכלית הפנימית גדולה אצל הסומים כי לא יטרידם הראות הגשמי וכן יש נוהגין להעצים עיניהם בעת קראם שמע ישראל וגו', כדי לחזק הכוונה הלבבית ויהיו עיניו למטה במדריגה ולבו למעלה במדריגה, ע"כ קרא את עצמו אחר שנשמית עינו אשר מחזה שדי יחזה. [...] וקרא עצמו שומע אמרי אל **כי חוש הראות מכחיש גם חוש השמע כי אין האדם יכול להשתמש בב' חושים אלו כאחד** וכמו שפרשנו פסוק הנה אנכי בא עליך בעב הענן (שמות יט ט) ר"ל שלא תוכלו לראות בשכינה ונתן טעם בעבור ישמע העם כי ע"י זה יתחזק חוש השמע:

ספר אגרא דכלה - דף ר/א

דבר אחר וישמע יתרו (שמות יח א). הה"ד (איוב לא לב) בחוץ לא ילין גר כו', עיין שם כל הענין (שמו"ר פכ"ז ה'). מפרש גם כן וישמע יתרו, דהנה חוש השמיעה נשתנה מכל החושים, שכל החושים הם ניתן מהחוש אל הדבר שחוץ ממנו, מה שאין כן חוש השמיעה הוא בהיפך החוש המקבל לפניו את הדבר שבחוץ. וזה שמשמיענו התורה בגר הראשון וישמע יתרו. הה"ד בחוץ לא ילין גר, והבן:

איוב פרק לא (לב) בחוץ לא ילין גר דלתי לארח אפתח:

רש"י (לב) לארח - לא היה דלתות ביתי פנימיים ומוקפין בית שער מבחוץ או מוסבין בקרני זוית להשבית את האורחים מלבא אלא פתוחין לאם דרך לבוא כל הבא:

ספר שמואל א פרק יז

(א) ויאספו פלשתים את מחניהם למלחמה [...] (ד) ויצא איש הבנים ממחנות פלשתים גלית שמו מגת גבהו שש אמות וזרת: (ה) וכובע נחשת על ראשו ושריון קשקשים הוא לבוש ומשקל השריון חמשת אלפים שקלים נחשת: (ו) ומצחת נחשת על רגליו וכידון נחשת בין כתפיו: (ז) ונחץ ונעץ חניתו כמנור ארגים ולהבת חניתו שש מאות שקלים ברזל ונשא הצנה הלק לפניו: [...] (י) ויאמר הפלשתי אני חרפתי את מערכות ישראל היום הזה תנו לי איש ונלחמה יחד: (יא) **וישמע שאול וכל ישראל** את דברי הפלשתי האלה ויחתו ויראו מאד:

מלבי"ם (יא) וישמע - והנה שאול וישראל נמוג לבבם מיראת הגבור הזה, הגם ששמעו דברי חרופיו לא נמצא בהם מי שילבש נקם תלבושת:

(טז) ויגש הפלשתי השכם והערב ויתיצב ארבעים יום:

סוטה דף מב/א,ב ויגש הפלשתי השכם והערב אמר רבי יוחנן כדי לבטלן מק"ש שחרית וערבית

(כא) ותערך ישראל ופלשתים מערכה לקראת מערכה: (כב) ויטש דוד את הכלים מעליו על יד שומר הכלים וירץ המערכה ויבא וישאל לאהיו לשלום: (כג) והוא מדבר עמם והנה איש הבנים עולה גלית הפלשתי שמו מגת ממערות {ממערכות} פלשתים וידבר כדברים האלה **וישמע דוד**: (כד) וכל איש ישראל בראותם את האיש וינסו מפניו וייראו מאד: (כה) ויאמר איש ישראל הראיתם האיש העלה הזה כי לחרף את ישראל עלה והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עשר גדול ואת בתו יתן לו ואת בית אביו יעשה חפשי בישראל: (כו) ויאמר דוד אל האנשים העמדים עמו לאמר מה יעשה לאיש אשר יכה את הפלשתי הלז והסיר חרפה מעל ישראל כי מי הפלשתי הערל הזה כי חרף מערכות אלהים חיים: [...] (כח) **וישמע אליאב** אחיו הגדול בדברו אל האנשים **ויחר אף אליאב דוד** ויאמר למה זה ירדת ועל מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר אני ידעתי את זדנך ואת רע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת:

ספר תהילים פרק מח (א) שיר מזמור לבני קרח: (ב) גדול ידוד ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו: (ג) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירפתי צפון קרית מלך רב: (ט) **כאשר שמענו כן ראינו** בעיר ידוד צבאות בעיר אלהינו אלהים יכוננה עד עולם סלה

רש"י - הנחמות מפי הנביאים כן ראינו: **ראב"ע** - אז יאמרו ישראל בדרך נבואה לשובם אל ירושלם:

ישעיה (מ, כ"ו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וכו'

ישעיה (נ"ה, ג) הטו אזנכם ולכו אלי שמעו ותחי נפשכם ואכרתה לכם ברית עולם חסדי דוד הנאמנים: